

Encara que l'autor hagi evitat d'omplir el llibre de citacions bibliogràfiques relatives a alguns fenòmens estudiats, creiem que en alguns casos aquestes haurien estat útils: sobre *sant/sent*, Veny (2009: 114-128); per a l'obertura de la *e* tònica condicionada per una *-i* final (o bé *u*), tipus *estèril*, *incrèdul* (p. 25), Joan Mascaró (1984); sobre l'origen del segment *-eia*, *-ea* de *jovenea*, *lulea*, etc., procedent de *-aia*, veg. Veny (2003: 195-205); per als casos de centralització de *o* ([ə]lor, p[ə]rró, etc.) (p. 67) i r[ə]mput, ff[ə]tut, etc., (p. 69), [ə]norat 'Honorat', p[ə]ruc, etc. (p. 79), veg. Veny (2009: 93-113); per a *oguer*, considerat procedent de *egüer*, penso que seria millor entroncar-lo amb *euguer* i aleshores el pas de [əw] > [u], [o] seria més fàcil; veg. Veny (2013); sobre la variació *-tat/-dat*, veg. Veny (2011): 12; sobre l'origen de *bassetja*, cf. Corriente (1982); sobre l'equivalència B=G de *borradura/gorradura*, veg. Veny (2001: 94-131); *Aina* (p. 150) és evolució de *Anna* però a través de *Agna i d'una contaminació d'*Ainès* des d'*Agnès* (i no d'*Annès*), cf. Veny (2015: 185-190).

En l'aspecte formal, el text és d'una puresa exemplar. Alguna distracció: *meu* per *mèu*; *Bauzà* per *Bauçà* (p. 183), *guaret* «en català central ha estat assimilat als mots acabats en [et]» (p. 29, n. 33) en comptes de [et]; *ioditació* per *iodització* (p. 19).

En suma, estem davant una monografia definitiva sobre l'estructura i variació fonètica del mallorquí, a tots els nivells i estils. Resultat d'una dedicació intensa i llarga a l'estudi d'una varietat del català, rica, diversa i apassionant. Que aviat puguem fruit de la vessant sociolingüística d'aquest estudi modèlic.

Joan VENY
Institut d'Estudis Catalans
Universitat de Barcelona

Referències bibliogràfiques

- CORRIENTE, Federico (1982): «Precisiones etimológicas a *bassetja* i *baldraca*», *Anuario de Filología*, 8, p. 105-109.
- FORTEZA, Tomàs (1915 [1881]): *Gramática de la lengua catalana*, [Palma], Escuela Tipográfica Provincial [Reedició a cura de Maria Pilar Perea. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Universitat de les Illes Balears, 2 vols., 2008-2009].
- MASCARÓ, Joan (1984): «*Aramon-aramònic*: una regla fonològica catalana no descoberta fins ara», *Miscel·lània Aramon i Serra*, IV, Barcelona, p. 114-128.
- VENY, Joan (2001): *Llengua i entorn natural*. Barcelona: Edicions 62.
- VENY, Joan (2003): *Esriptura i oralitat a Mallorca*. Mallorca: Moll.
- VENY, Joan (2009): *Per una història diatòpica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VENY, Joan (2013): «Pronúncia diftongada de *o*, *u* (*oliva* > *auliva*) i pronúncia monoftongada de [«w/aw] (*rautijalrutija*) en posició àtona en català», *Estudis de llengua i literatura catalanes*, 67 [*Miscel·lània Jordi Bruguera*1], p. 191-229.
- VENY, Joan (2015): *Perfil lingüístics balears*. Palma: Lleonard Muntaner.
- VENY, Joan / MASSIP, Àngels (2011): *Scripta menorquina*. Barcelona / Maó: Institut d'Estudis Catalans / Institut Menorquí d'Estudis.
- VENY, Joan / MASSIP, Àngels (2013): *Scripta mallorquina*, 2 vols. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans [Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística/XIX].

BLASCO FERRER, Eduardo (2016): *Corso di linguistica sarda e romanza*. Firenze: Franco Cesati, 208 p.

Aquest llibre és una de les darreres publicacions d'Eduardo Blasco Ferrer, que morí inesperadament el 12 de gener de l'any 2017. Una vida dedicada a la lingüística romànica i molt especialment a l'estudi del sard, es clou amb l'aparició, per una banda, d'aquest breu curs de lingüística sarda i romàni-

ca (208 pàgines) i, per una altra, d'un compacte *Manuale di linguistica sarda* editat per Eduardo Blasco Ferrer, Peter Koch i Daniela Marzo i publicat per l'editorial De Gruyter. Ambdues obres faran un bon servei a la lingüística d'aquesta llengua romànica minoritària.

El llibre que és objecte d'aquesta recensió pretén omplir el buit bibliogràfic d'una obra dirigida al públic universitari dels cursos de lingüística sarda i vol oferir informació sobre tots els sectors de recerca i d'estudi d'aquesta matèria.

El treball es divideix en dues parts, la primera és expositiva i la segona reuneix una antologia de textos. La part expositiva, que no arriba a 100 pàgines, està organitzada en quatre blocs. En el primer, de 20 pàgines, l'autor repassa els temes principals de la lingüística general. Els títols del apartats són els següents: Llengua i lingüística; Models i funcions del llenguatge; El signe lingüístic; Sistema, norma i paraula; Norma i variació; Lingüística sincrònica i diacrònica; Variació i canvi lingüístic; Tipologia i classificació; Història lingüística; Lingüística romànica i Lingüística sarda.

El segon i el tercer blocs estan dedicats a la lingüística sarda. En el segon bloc Blasco Ferrer presenta els diferents nivells d'anàlisi interna: fonètica, fonologia, morfosintaxi, lèxic, pragmàtica i text. En el tercer bloc ens trobem amb alguns àmbits d'estudi extern de la llengua sarda: sociolingüística, dialectologia, etnolingüística, psicolingüística, didàctica i filologia.

Tota la part expositiva es caracteritza per un enorme poder de síntesi. Per exemple, en menys d'una pàgina l'autor presenta els conceptes més importants de la filologia editorial (p. 63): *filologia, edizione di testi, autografi, copisti o amanuensi, testimone, codicologia, diplomàtica, paleografia, usus scribendi, copiatura, collazionare, lezioni, archetipo, edizione interpretativa, apparato critico*. Tot seguit, en dues pàgines, Blasco Ferrer analitza un exemple concret de problema editorial de la *Carta de Logu*, anomena els quatre trets que serveixen per caracteritzar les tres *scriptae* sardes i esbossa la complicada qüestió de l'accés de les llengües romàniques a l'escriptura.

Un altre exemple d'aquesta concentració en poc espai d'un gran nombre de conceptes el tenim a les pàgines 41-42 dedicades a la morfosintaxi, on apareixen els següents: *grammatica, morfemi, morfologia, categorie morfologiche, parti del discorso, classi aperte, classi chiuse, funzione grammaticale, flessione, derivazione, composizione, morfemi legati, paradigmi, affissi, parasintetici, composto esocentrico, conversione, tipo sintetico, tipo analitico, posdeterminazione, predeterminazione, sintassi, sintagma, testa, specificatore, frase, periodo, frase principale, subordinata, concordanza, costituenti, argomenti, valenze, ruoli tematici, casi profondi, agente, esperiente, paziente, tipologia sintattica, pragmatica, ordine dei costituenti*. Aquest esforç per incloure tot el que idealment s'hauria de tractar en un curs de lingüística pot servir de guia de treball a un professor, però dubto molt, i aquesta és la crítica que he de fer a aquest llibre, que el text sigui accessible als estudiants, ni tan sols als millors estudiants dels cursos més avançats.

El quart bloc s'ocupa de la història lingüística de l'illa de Sardenya: substrats, llatí i romanització, superstrats. En aquesta ocasió Blasco Ferrer dedica set pàgines a una seva hipòtesi favorita: el substrat paleobasc de l'illa.

Cada un d'aquests quatre capítols s'acaba amb un quadre comparatiu en el qual l'autor posa el sard en relació amb les altres llengües romàniques. En el primer d'aquests quadres (*La posizione del sardo nella Romania*) Blasco Ferrer enumera onze característiques morfosintàctiques que li serveixen per posar de relleu la posició autònoma del sard entre la Romania oriental i la Romania occidental. En el segon quadre l'autor presenta cinc trets característics del sard en confront de les altres llengües romàniques: el seu vocalisme, la morfologia analítica del perfet, del futur i del condicional, la conjugació objectiva, la formació de mots sense sufix majoritàriament de gènere femení (especialment en campidanès) i la pragmàtica de log. *zai*, camp. *gei*, *gi*. El tercer quadre (*Il sardo e le lingue minoritarie romanze*) és el més llarg de tots (10 pàgines) i exposa les dades fonamentals de la situació sociolingüística de l'occità, el cors, el gallec, el bable, l'aragonès, el català, el romanx, el francoprovençal, el ladí dolomític, el friülà i el sard. L'últim d'aquests quadres té el títol *I principali superstrati nelle lingue romanze*.

Cal observar que l'autor prescindeix de tota referència bibliogràfica en aquesta primera part del llibre. Totes les referències es troben en una llista bibliogràfica a la fi del volum precedida per quatre

pàgines on s'indiquen (amb alguns comentaris) les referències que són pertinents per cada un dels apartats estudiats.

Pel que fa a l'aspecte més decididament didàctic, el volum ofereix una selecció de textos de tipus diferents que es poden fer servir en el seminaris d'un curs de lingüística sarda. Aquesta part ocupa vora 50 pàgines i inclou, en primer lloc, textos dialectals (també del gal·lurès, del sasserès, de l'alguerès i del *tabarchino*). Després segueix una secció dedicada al llenguatge dels joves amb la transcripció d'una conversa entre tres noies (8 pàgines). La selecció s'acaba amb l'edició d'una carta campidanesa de l'any 1225 i de dos fragments de llibres de béns del segle XII. Els comentaris que acompanyen els textos donen una visió de la dialectologia de Sardenya, dels trets que caracteritzen el llenguatge dels joves de l'illa i del treball filològic sobre textos antics (a les últimes pàgines del llibre es troben els facsímils dels textos editats).

El llibre inclou també un índex analític (pàgines 183-192) i alguns mapes (pàgines 194-202).

Aquest curs de lingüística sarda és una bona eina per als professors de lingüística romànica. El millor homenatge que li podem fer a Eduardo Blasco Ferrer és servir-nos-en.

Fernando SÁNCHEZ MIRET
Universidad de Salamanca

BUENAFUENTES, C. / CLAVERIA, G. / PUJOL, I. (ed.) (2016): *Cuestiones de morfología léxica*. Frankfurt am Main / Madrid: Vervuert / Iberoamericana, 232 p.

El llibre, que consta de cinc capítols, aplega les contribucions presentades al cicle de conferències sobre morfologia lèxica organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Girona entre l'octubre de 2013 i el gener de 2014.

En un primer capítol, «Viejas y nuevas aproximaciones al concepto de parasíntesis», David Serrano-Dolader, després d'una revisió de la concepció d'aquest fenomen per part de la lingüística romànica, entès com un cas híbrid de composició/derivació (o de prefixació/sufixació) en què els dos tipus de morfemes s'integren necessàriament de manera simultània a la base lèxica, ens en proposa una reformulació que té en compte i, ahora, vol superar les principals objeccions que ha suscitat aquesta teoria, sobretot en el cas dels verbs, que són els elements més representatius d'aquest procediment parasintètic. Aquest plantejament suposa una definició prèvia del doble valor del morfema d'infinitiu com a morfema derivatiu i, al mateix temps, com a morfema flexiu; o bé implica partir de l'existència d'una vocal temàtica (que pot presentar-se com a "morfema-zero") en què recauria el valor derivatiu transcategoritzador. Segons l'autor, malgrat les diferents formulacions, resulta evident que els anomenats casos de parasíntesi es caracteritzen per tractar-se de formacions generades solidàriament com a conseqüència de l'actuació de dos procediments lexicogènics, l'un clarament derivatiu i l'altre que també pot ser considerat com un tipus de derivatiu no afixal, però que presenta característiques diverses que poden arribar a ser les pròpies d'una base compositiva. Allò que és important per a l'autor és la concepció de la parasíntesi com un procés en què operen conjuntament dos processos lexicogènics, independentment de la valoració que es faci dels seus components (un afix i un sufix, un sol afix discontinu...), de manera que es tractaria d'un procés de caràcter general, i per tant interidiomàtic, tot i que en cada llengua o grup de llengües es manifestaria amb característiques pròpies. I d'aquí la utilitat de mantenir aquest concepte en l'àmbit de la morfologia.

En el segon capítol, «Bloqueo y competición entre sufijos en la formación de sustantivos deadjetivales del español», Antonio Rifón Sánchez parteix de la conveniència de deixar de fonamentar els estudis morfològics en la relació un-a-un entre la base i els afixos, atesa la possibilitat que, a més dels casos d'afixos polisèmics, un sol significat sigui designat per diferents afixos o, sobretot, que un afix s'uneixi a diferents tipus de bases. Centrant-se en aquest últim tipus de procés morfològic, l'autor procedeix a l'anàlisi dels casos en què els sufixos {-ada, -(eli)dad, -ería, -ez, -ía, -ismo, -itud, -or, -ura}, que aporten